

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesbülük. XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz 1895. márc. 6-án.)

Előfizetési árak:

Egészévre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.

Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik minden hétfőn, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség: Jókai-utca 10.

Kiadóhivatal: DEBRECZENYI GYULA KÖNYVNYOMDÁJA (iskola-utca 4. sz.)

Gróf Festetics Bennó és még valami.

(N.) A keresztényi szeretet azt tanítja, hogy bocsássuk meg felebarátunknak első ízben elkövetett botlását; ha pedig másodikban is elköveti a hibát: intsük meg őt.

Mi tehát megintjük gr. Festetics Bennó kir. tanfelügyelő urat.

Teljes jóakarattal tesszük ezt — most még; de a nyilvánosság útján, mert az általa okozott botrány is nyilvánosan történt és nekünk kötelességünk felhívni a közfigyelmet, hogy tisztán lásson és azután ítéljen. Nem az ellenszenv vezérli tollunkat, csupán az igazságérzet. Miért is a legnagyobb objektivitással tárjuk szemei elé viselt dolgait... és egyszerűen megintjük őt. A közvélemény majd ítélkezik fölötte.

Fejérmegye és Székesfejervár kir. tanfelügyelője gr. Fesztetics Bennó — e néven első — múlt év márcziusában a közigazgatási bizottság útján oly tendenciózus jelentést küldött föl a vallás-és közokt. ügyi miniszterhez a helybeli „Ferencz József“ nőnevelő-intézetéről, mely közfigyelmet keltett. Jelentésében párhuzamot vont ezen intézet és az államilag subvencionált községi polgári leányiskola között, s az utóbbinak tapasztalható hanyatlását és népszerűtlenségét a „zárda-iskola“ konkurrenciájának rovására írta. Ez eddig helyes volna, bár a zárdának sem oka, sem szüksége nincs a vetélykedésre. Az exotikus okadatolás azonban már nyíltan tendenciózus a zárda ellen. A jelentés ugyanis a zárda fölényét „a vizsgálatok csillogó fényében, az uralkodó theatricalismusból, a rajz, kézimunka, festészet, szavalat és ének kiváló kultiválásában találja; a növendékek kevesebb tanulással és tudással jobb bizonyítványhoz jutnak; csupán a szépírási fordítanak figyelmet, de nem egyszerűen a helyesírásra is.“

A nemes gróf szerint tehát ezek az okok biztosítják a zárdának a fölényt, indítják hanyatlásnak a subvencionált községi polgári leányiskolát és indítják a szülőket arra, hogy gyermekeiket a zárdába járassák.

Méltóságos Gróf ur! — ehhez a tavali jelentéshez van néhány szavunk.

A legjobb információk után mondhatjuk, hogy a helybeli zárdában nincs egyetlen tantárgy, melyre több figyelem fordíthatnánk, mint a többiekre. Minden tárgy az előkészítő és órarend sze-

rint adatik elő. Ez annyira nyílt dolog, hogy minden zárdabeli kis leány tudja, s csupán a kir. tanfelügyelő ur ne tudná? Ez nagy hiba volna méltóságos ur!

Miben nyilvánul az a theatricalizmus? — Tudna erre felelni méltóságos ur? Dehogy tudna! Hisz csak harangozni hallott fölöle. Hát majd mi kioktatjuk reá, hogy a vallás- és közokt. ügyi miniszternek „hüen“ elmondlassa, a mit különben az egész város tud. A zárda évenként három-négy ünnepélyt szokott adni, néha szindarabot is — gyönyörű és oly kedves ünnepélyeket, melyek meghatják még a legfásultabb szívet is, örömkönyeket csálnak a szülők szemeibe. Ha gróf ur meghallgatta a községi polgári leányiskolások énekét és a zárdabeliekét, lehetetlen, hogy észre ne vette volna azt a végtelen különbséget, mely a kettő között van. Szép amaz is, hisz minden gyermek ének szép — a tanítás, a precizitás dicséretet érdemel — de nincs meg benne az a valami, a mi a szív húrjain játszik — hiányzik belőle a lélek. A zárdabeliek éneke a belőle ki-csilamló mély vallásos érzület miatt szép és megható. Ilyen éneket a belvárosi községi iskola növendékei soha sem fognak produkálni. És ha a zárda növendékei oly ünnepélyeket rendeznek, melyek megnesemesítik a közreműködőket, szívet, lelkét áthatják a hallgatónak — hát az theatricalizmus? Méltóságos gróf ur nagyon egyszerűen gondolkozik.

Miben nyilvánul a zárda vizsgáinak csillogó fénye? Mi magunk is ott szoktunk lenni e vizsgálatokon. Látunk ünnepies ruhába öltözött leánykákat, kiknek arcáról lehet leolvasni, hogy teljesen átérzik e nap jelentőségét. Talán a községi polgári leányiskolában nem így volna? Ez hiba volna ezen intézet részéről, méltóságos ur.

És ha a vizsgálatok ünnepiessége eszköz az ambíció növeléséhez, úgy a zárdának érdeme, ha a pedagógia elveit alkalmazza. Ez az ok nem jó méltóságos ur — s vele csak a községi iskolának ártott. Ami pedig az évvégi fényes tárlatokat illeti — higye el méltóságos ur, hogy annak a tömerdek szebbnél-szebb kézimunka, festmények, rajzoknak láttára még eddig mindenkit csodálat fogott el és bámulta azt a végtelen szorgalmat, melyet csupán méltóságod nem tud méltányolni. A „szorgalom“ nagyon szép erény — mindenkiben — még a „fel-nőtttekben“ is — annál inkább a leány-növendékekben. Ha ez biztosítja a zárda

fölényét, úgy a zárda a legjobb uton halad.

Végül a tavali jelentés felhozta azt is, hogy a zárdában „kevesebb tanulással és tudással jobb bizonyítványt nyerne a növendékek“.

Biztos forrásból tudjuk, hogy a kir. tanfelügyelő ur jelen év februárius végén meglátogatta a „Ferencz József“ nőnevelő intézetet — két napon át mind a négy polgári leányiskolát maga kérdezte végig minden tantárgyból — nem a napi leckéből, de az összes végzett tananyagból és meglepetve hallgatta azokat a korrektt feleleteket és teljes meglegedését nyilatvánva dicsérte meg a növendékek haladását és tudását. E kérdésben tehát ítélte maga a tanfelügyelő ur. Meggyőződött, hogy nem mondják meg a növendékeknek, hogy mit feleljenek — hanem azok tudnak — szorgalmuk után.

És most risum teneatis amici!

Gróf Fesztetics Bennó — e néven első — mióta fölépítették a zárda polg. leányiskoláját, egyetlen egyszer látta annak belsejét és pedig a jelen év februárius hónapjának végén. És mégis évenként szakjelentést küldött a polg. leányiskoláról a vall. és közokt. ügyi miniszternek, sőt tavali jelentésében vakmerően megtámadta ezen intézetet, mint olyat, mely nem áll helyzetének magaslatán.

Hogyan tudott ítéletet mondani, méltóságos tanfelügyelő ur, oly intézetről, melyet még sobasem látott?

Gróf Fesztetics Bennó ur! tavali jelentése vakmerő csiny volt a zárda ellen. Megtámadott vakmerően egy intézetet, mely nemesek itt, de messze földön az első, s mely hivatásának sokkal magasabb fokán áll, mint a tanfelügyelő ur. Megtámadta anélkül, hogy azon intézetet látta volna.

Gróf ur! — ez az eljárás inkorrekt. Ön félrevezette a kultuszminisztert, midőn szakjelentésében oly hibákkal vádolta meg a zárdát, miket maga sem ismert, mikről közvetlen meggyőződést nem szerzett.

Gróf ur! — ön szakjelentésében hasból informálta a kultuszminisztert. Ez hiba volt gróf ur.

A vallásminiszter a szakjelentés nyomán leírt a tanfelügyelőnek, hogy a legszigorúbb ellenőrzést gyakorolja a zárda ellen, s neki jelentést tegyen a tapasztaltakról. A tanfelügyelő tehát a zárdai polgári iskola főnállása óta most februárban jelent meg először, hogy személyesen győződjék meg a dolgok állásáról. Már említettük, hogy a legújabb

dicsérettel halmozta a növendékek előhaladását. A növendékek tehát tanulnak és tudnak s maga Festetics tanfelügyelő a kapott feleletek után egyet sem bukathatott volna meg.

És most csodálkozunk a jó Festetics naivságán.

A mult csütörtöki közigazgatási bizottság ülésén — évi jelentésében örömmel adja hírül a kultuszminiszternek, hogy az ő szigorú ellenőrzése folytán, a tavalihoz képest sokkal kielégítőbb a jelen év eredménye.

Gróf ur! — micsoda mesterséggel tud párhuzamot vonni két tanév eredménye között — holott csak egyik évit ismeri? Taval megvádolta a zárdát, holott akkor még belsejét sem látta; az idén pedig megdicséri, midőn saját füleivel hallgatta végig a feleleteket.

Tanfelügyelő ur! — az a tavali jelentés — hogy is mondják — nem felel meg a valóságnak. A kir. tanfelügyelő nem gyakorolt semmiféle ellenőrzést, nem adott semmi utasítást, sőt csak legutóbb jelent meg a zárdában és mégis idei szakjelentése oly színezetet visel magán, hogy a jelen évben tapasztalható nagy eredmény az ő érdeme.

Naivság ez Gróf ur!

Eme naivság után a szakjelentés szatirája következik.

Az idei szakjelentésben ugyanis a nemes gróf párhuzamot von a községi polgári iskola és a Ferencz József nőnevelő-intézet között és arra az eredményre jut, hogy míg a községi iskolában fordulnak elő bukási, sőt ismétlési esetek is, addig a zárdában az nem fordul elő, holott mindkét intézet egy helyről nyeri anyagát; miért is „az esetleg lappangó betegségnek orvoslására“ kéri a tanfelügyelői ellenőrzést.

Gróf ur! — meggondolta, hogy mit ír, midőn e badarságot papírra vetette?

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

Kiss József.

(Folytatás.)

A regényirodalom pornográfia, fattyugyermek a zsurnalisztikának, amannak minden bünével, hibájával. A fő mindig a tendencia, meg az erkölstelenség. Magyar jellemben öltözött zsidó hősök szerepelnek ábrándos Olgákkal, meg Rizákkal, a kik természetesen bárónók. Magyar szellem akarja átlegeni a mesét, csak hogy a talmiság hamar kiviláglik. Ez régebben, most már modernebb, rejtettebb eszközökkel dolgoznak. Gyönyörűen csengő új magyar nyelven dördülnek meg a vezérczikkek a lap homlokáról; a szent hazafiság nevében ítélkeznek nagyok és kicsinyek dolgain; a háttérben meg érdek lappang, csunya, a mit úgy hívnak, hogy „üzlet“. Ilyenforma a tárcza, a karczolatok, hírek stb.

Az egész, zürzavaros tömeg, többé-kevésbé eltérő irányzatával összeolvad mind a közös törekvésbe: lehetőleg ártani az ellenfélnek, több-kevésbé eleganciával sárba tiporni a bigott keresztény eszméket hordozóikkal együtt. S ebben a törekvésben részt vesz mindenki, a ki azon a kereten belül tartózkodik. Vannak rá különféle címek, pl. születés, (receptiált honfitársaink eo ipso a táborokban vannak), hazug felvilágosodás, szélesen értelmezett, úgynevezett Krisztusi szeretet, érdek, stb.

Oly súlyos vád ez a zárdá ellen, mely közbotrányt okozott. A Ferencz József nőnevelő-intézet oly magas nívón áll, hogy azt Festetics gróf ur nem éri el rózsás körmeivel. Mindjárt a közíg. bizottság ülésén a város polgármestere kelt védelmére, s a bizottsági tagok egyhangulag törölték a szakjelentésből a fentebbi szavakat, mint olyanokat, mik valótlanúságot állítanak.

Tehát Fesztetics gróf ur tud olyan valótlanúságokat állítani, melyek ellenkezik a köztudattal, s odaviszik a bizottsági tagokat, hogy romboló munkát vigyenek véghez a tanfelügyelői szakjelentésnek? Mi értéke van ennek a szakjelentésnek? Alaghy és Göbel János — nektek mi érdemetek sincs a tanügy terén — ti nem is értetek ahhoz — a tanügy Herkulesé nálunk gróf Festetics Bennő — tőle tanuljatok. Pedagógiájának főszöke a buktatás. Egyetlen rossz feleletet nem hallott a zárdában, de azért csodálkozik, sőt megbotránkozik, hogy ott nem buktatnak. Kéri a minisztert, hogy őt nevezze ki ellenőrré a vizsgákon — majd ő aztán megmutatja, hogy lehet a zárdában is buktatni. Ha ez nem történik meg, ha ő a „lappangó betegségnek“ utját nem állja, ha legalább is tíz polgárista leányt meg nem buktat — vége Fejérváron a tanügynek.

Festetics gróf ur! Ha ön azt látja, hogy a zárdában nem buknak meg a növendékek, ezen boszankodik? Hát mi a mérvadója valamely intézet tökéletes voltának? Az, hogy minél nagyobb kontingense bukjék a növendékeknek? Ez barbár paedagogia, gróf ur. A zárdában tanítanak gróf ur; nemcsak a leczkét adják fel, de azt meg is értetik a növendékekkel. A zárdában nemcsak tanítanak, de nevelnek is. Megérti azt a gróf ur, hogy mi a különbség egy világi tanár és a

zárdá növéeinek bánásmódja között? Ha megérti, nem fog csodálkozni, hogy a zárdába szivesebben járnak a gyermekek, s még a legutolsó is megfeszíti tehetségét, hogy meg ne szomorítsa rajongásig szeretett tanítónőjét. „Mindkét iskola ugyanazon helyről nyeri anyagát“? — Igaz gróf ur. De ha végig néz a párhuzamba állított két intézet anyagának kvalitásán — akkor azt a kérdést nem bolygatja többé. Mindnyájan ismerjük a viszonyokat — nem is kommentáljuk tehát.

A Ferencz József nőnevelő intézetet dicséret illeti, mert a minimumig leszállítja a bukási eseteket. De hát ez titok a tanfelügyelő előtt — vagy tán magas?

Sohase kérje gróf ur a ministert, hogy nevezze ki ellenőrző közege a zárdába. Ha ismerné a törvényeket, ugy a 68-iki 28. törv.-czikkben megtalálná, hogy kötelessége a tanfelügyelőnek meglátogatni az intézeteket. Miért nem teszi meg tehát? Miért kéri a ministert, hogy kötelességét megtehesse?

Sok botlást követett el méltóságos tanfelügyelő ur. Most csak megintjük ezekért, de visszatérünk még reá. Oh igen, sokszor visszatérünk még.

Az erkölcsi tanulságot levonva az egészből: bukni kétféleképp lehet — fölfelé és lefelé. A leirt dolgok Magyarországon még nem érdemesek a fölfelé való bukásra.

— **Figyelmeztetés.** Az új választási törvény 1899: XV. t.-cz. 145. §-a értelmében a központi választmányok márczius hó első napjaiban kötelesek intézkedni, hogy az összeíró küldöttségek munkálataikat mielőbb megkezdhesék, illetve legkésőbb április hó 15-ig befejezhessék. Ennek értelmében tehát a megyei központi választmányok ezen időtájban küldik ki az összeíró küldöttséget. Az összeíró küldöttségek pedig leg-

A költészetet sem úgy kell felosztani, mint régen, hanem a szerint, zsurnaliszta-e a költő, vagy nem. Az első esetben a Molochnak szállít, s csak az utóbbiban dalol a maga kedvére. Az iskolákra való felosztás csak ezután következik, s közöttük mindig önálló a zsidóiskola a maga irányával. Az ilyen költőket méltányolni nem lehet teljesen, ha csak figyelembe nem vesszük ezt a fontos körülményt.

Kiss József zsidó. Óvatosan használtuk ezt a nevet mindeddig, s most kimondjuk egész nyíltan. Felbátorít rá maga a költő:

... (Anyám) a korcsmárosné alszik régen,
Ágyát az irgalom veté,
Néhány arasz a temetőszélen,
Jól alszik ott a zsidóné!

(Egy ref. lelkész eml.)

Több helyen is megteszi ezt könyvében s e vallomásokból mintha nemcsak őszinteség, hanem keserűség, dacz is villogna elé! Érti a bélyegét, melyet népének jellege nyom még nemesebb fiaira is. Nem tud szabadulni tőle, pedig egészen olyan, mint a többi keresztények. Felvilágosult, modern, századvégi a gondolkodásmódja, s mégis zsidó. Ez a gondolat fáj neki; a mellékiz, mely a névhez századok óta hozzátapadt, felláztatja szívét lelkét. Kinos gyötrelmét megkapó őszinteséggel tolmácsolja az (Uj Ahasvér 119.) vagy az „Ár ellen“, mely erősen emlékeztet Arany „Fiamhoz“ című költeményére.

Az elsőnek költőietlen formája, elrontja a hatást, de az Ár ellen igaz bensőséggel zokogja el az üldözött zsidó fájalmát. Szemére hányja a társadalomnak mind a vádakát, melyekkel a zsidóságot illetik, a végyilkosságokat, a hazárulást, elpanaszolja a méltatlanságokat, melyeket az ő népe szenved:

„Ha vétkezel, ingerelsz,
Ha szóltan tűröd, — gyávaság!
Feljajdulsz: — érzékenykedel,
S a néma jajj is vall reád!
Egy törvényre dobog a sziv,
Kering a vér, eszmél az agy,
Kivétel nincs — csak egy, csak egy
És e kivétel, az te vagy! . . .
. . . Eredj alunni gyermekem! . . .

(Ár ellen 123.)

Megengedjük, hogy Kissnek igazán a lekéből szakadtak e sorok, ne is akarunk a kérdéssel foglalkozni, kinek van igaza. Az tény, hogy ilyen panaszokat szokszor lehet hallani zsidó ajkáról, csak az a furcsa, hogy a hibát sohase máshol, mindig a keresztény társadalomban keresik. Ferde nézetek, helytelen fogalmak fordulnak elő más téren is, de soha se lehetne őket tisztázni, ha ennyire egyoldalú volna az eljárás, mint Kissnél, és általában a zsidóknál. Az egész kötetben nincs egyetlen sor, mely a zsidók hibáival foglalkoznék, mely azokat róma. Pedig zsidó alakokkal eleget foglalkozik, s itt

később április hó 15-ig munkálataikat befejezni kötelesek. Figyelmeztetjük t. pártfeleinket, hogy éber szemmel kövessék az összeíró küldöttségek működését. Nevezetesen figyelemmel legyenek arra, vajjon kellőképen ki lön-e hirdelve az összeíró bizottság működésének ideje. Figyeljenek továbbá a január hó folyamán törvényesen megállapított cenzusra. Mert mindenki, ki bármi néven vezetett földadóból annyit fizet, hogy a törvényes cenzust eléri — tekintet nélkül az ő birtokának kiterjedésére és minőségére, — választói joggal bír. Tehát mindegy, akár szőlő, akár legelő, akár más birtok után fizeti a földadót, ha a cenzust eléri, választói jogától meg nem fosztható. Figyelmeztetjük a t. választópolgárokat, hogy adókönyvecskéjükkel felszerelve az összeíró küldöttség előtt jelentkezzenek. Ez a választójog biztosításának legkönnyebb módja, mert mihelyt az adókönyvecskéiből igazolva van, hogy a földadó a megállapított cenzust megüti, az összeíró küldöttség a jelentkezőt azonnal a választói lajstromba fölveszi. Később csak írásbeli uton s okmányok csatolásával lehet a választói jogot, melytől valaki törvénytelenül ültetett el, megkeresni, míg most a személyes jelentkezés is czélhoz vezet. *A Néppárt orsz. központi irodája.*

Egyről-másról.

A rügy fakadás és virág-nyílás a verő fűyes napjaiban ünnepeltük a szabadság ünnepét, a nemzeti nagy napok nagy idusát. Egy helyi lap tudósítója szerint e napon Gánóczy Flóris bátyánk kijelentette, miszerint örül, hogy él. Pedig a hazafiság, a hazaszeretet tüze gyéren lobog a szivekben. Mily boldog emberek is azok, kiknek nemcsak a természetben, hanem a hazaszeretettől lángoló szivekben is virul a tavasz s fűzfák árnyékában dalokat zengenek a régi nagy időkről, a szabadság bajnokairól. Flóris bácsi örül, hogy él; a megyeházán pedig szívesen elénekelték volna énapon a „Circumdederunt“...-ot.

éppen erre akarunk röviden rámutatni, a mivel az is bebizonyul, hogy az előbb megrajzolt kép keretébe Kiss is beletartozik.

Kiss a par excellence zsidó költő, zsidó énekeivel, zsidó balladáival. Nem az igaz, keleti zsidó költészet művelője, mely csak nyereség volna tiszta hangjaival az általános dekadenciában. Olyan szépen szól erről maga is:

„A könyvesszoba rejtélyében
Csudás, igéző volt a lég,
Pálmák hajlongtak, czédrus lengett...
S a myrrhá úgy illatozék
Távolban Jefta lánya zenge
És sirt a táj hatyudalán...“

(Egy ref. lelkész eml. 29.)

Nyujt is ilyen darabokat, az Ünnepnapok szebb-szebb részletei, a zsidó dalokból egyik-másik, tisztán zsidó körből való a Jehova című elbeszélés is, mely méltán helyezkedik a „Mese a varrógepről“ mellé, olyan szép, kerek a meséje, gazdagok a színei s remekül sikerültek a jellemzése. Ez a darab is bizonyítja, hogy Kiss itt, az elbeszélő fájban van otthon inkább, itt ki tudja fejteni költői erejét, kivált, ha lelke alapangulatának annyira megfelelő hőst rajzol, mint az öreg Jób.

Ilyen irányban buzdította maga Gyulai is a költőt. Mikor elolvasta Simon Juditot, azt mondta, dolgozza fel az ő testamentomi anyagot inkább. S valóban kár, hogy ez a zordságában

Hát bizony tempora mutantur. A farkcsóválás némelykor divat, máskor szükséges.

Ha azt merné valaki mondani, hogy Székesfehérvár nem minta város: rá szánám az egész vagyonomat, felajánlanám minden tehetőségemet arra, hogy bebizonyítsam, hogy városunk oly előkelő helyet foglal el hazánk hasonló nagyságu városai között, a melyet még kevés vívott ki magának. Képzeld el földi, a napokban separték az ősz-utczát, még pedig gőz-seprővel; a csatornában poshadó iszaptengerből gátakat emeltek s az utca szemetéből várakat épített az a két szelidélkü öreg, a kik nyugdíjként veszik fel szerény napszámaikat. Mióta a bizottsági tagok öngyilkossági kartellt kötöttek, a városnak e munkái is szomorodott szívvel teljesítik köteleiket. Kár, hogy nem tartanak zsúr-fixet az Endresznél; az európai szokástól eltérőleg ők ugyanis nappal sepernek, miért ne kvaterkázhatnának tehát az esti órákban.

Jogos felháborodással vettem hírül, hogy a gimnázium és reáliskola igazgatói közös kérvényt nyújtanak be a hatósághoz s kéri a bérkocsiallomások egyesítését a Sas-utczában. Körülbelül 400—500 tanuló a Sas-utczán jön-megy az iskolába, méltányos tehát, hogy ott legyen a bérkocsi-állomás; indokul felhozzák még a kérvényben, hogy az istálló-szag a mellbetegeknek egészséges. Ime a középiskolák igazgatni mennyire szívükön viselik városunk közügyeit, s hogy én mégis felháborodással vettem ezt hírül, nem csoda, mert hisz ez a hatóság dolga volna, nem az igazgatóké.

Most még a rendőrség szigora ellen kell kikelnem. A napokban vonultak be a póttartalékos utjonczok, éppen márczius idusán. Lelkesedtek is annyira, hogy minden komolyan gondolkozó ember a rokonszenves bur harcosokra gondol. Szólt a nóta torkuk szakadtából:

„Én leszek az első század szakaszvezető,
Nem a világ ez a három esztendő!“

nem közönséges költői egyéniség nem helyezkedett erre az alapra jobban ez tisztán. Így a legteljesebb elismeréssel adozunk Kissnek ott, hol teltségének másik hatalmas nyilvánulását látjuk, balladáiban, kifogásoljuk azonban az alakokat, melyeket belefóraszt oda, a hova nem illenek. Igyekezzünk igazolni állításunkat.

— „A balladának, mondja Greguss, nevezetesen a műballadának is, népies alakjának és legalább is nemzeti színének kell lenni, nemcsak az irodalomból, hanem a nemzetek életéből is szakadnia, hogy ne csak az irodalomban, hanem az életben is éljen. A műballada eredetisége csak úgy, mint a népballadé, legelőször is a nemzetiségén alapul.“

„Roboz Ágnes“ igen emlékeztet Pókainéra; érezte a költő maga is, azért mentegeti magát a Dedicációban. Más négy (majdnem azt mondtuk: tiszta), balladája igen szép. Kerekese Katában ismert motívumot dolgoz fel, az elcsábított leányt, ki megöli magzatát, s kettős nagy büntetése a börtön, meg saját szívének maró fájdalma. A tizenkettős sorokban még nem olyan drámaiassággal folyik le az esemény, mi egyébként Kissnek kitűnő sajátja. A lány kétségbeesett vívódása balladai menet, de az eseményt úgy mondják előtűnk, s mindenesetre ez az oka, miért bágyadt a balladai hatás. Legrohamosabb menetű a Gedóvár asszonya, hol remek szép az éjjeli páros viadal kísérteti leírása.

Megkérdeztem egytől a városháztéren, hogy hány évig volt vagy lesz katona? Képzeld el, kérem, mily feleletet adott? Hát nem egyebet, mint azt mondotta, hogy behívták, mint póttartatékost, 8 heti kiképzésre, de hála Istennek — úgy mond — a fercsel most kidobott Nesze neked, márczius idusa, így lelkesednek a katonajelöltek, örülnek, ha szabadulnak a kaszárnyától. Na, hisz nem is azért említettem én azt fel; a rendőrség szigora ellen akarok beszélni; mert már még sem eljárás, hogy a rendőrszervezet, kik a jövő században már városunkban is teljesítenek szolgálatot, a kurjongató hadfiakat a rendőrség elé állították, a hol elvették méltó büntetésüket. Szigorú parancsot kaptak ugyanis, hogy egész nap Hazafi Verai János népdalaival gyönyörködtessek városunk közönségét.

Állami rendőrség, jöjjön el a te országod.

Az állami mindenhatalom korszakát várom; nézetem tehát azonos Festetics Bennó gróf, kir. tanfelügyelő nézetével. A legutóbbi városi közgazgatási bizottsági ülésen ugyanis tárgyalás alá kerülve az évi jelentés, örömmel hallottam, hogy a helybeli „Ferencz József“ nőnevelő intézet tanrendszerét, főleg az osztályozást nem helyesli, kéri tehát a magas ministeriumtól az állami mindenhatalom békőjét, nevezetesen a tanfelügyelői jogos beavatkozást elrendelni. Szegény apácák, ezért dolgoztok, fáradoztok hát önzetlenül; ezért csepegtetitek leányaink szívébe a hit, a hazaszeretet szent eszméit, hogy egy pápaszemes ur az ablakon betekintvén kijelentse, hogy „lappangó hetegség“ emészti munkátok gyümölcsét. Aggasztó, hogy ez ur tanfelügyelő, de minden aggodalmunk eloszlik, ha meggondoljuk, hogy ez a tanfelügyelő ur Festetics Bennó gróf, a ki sokszor mondott már bírálatot úgy, hogy csak az ablakon tekintett be. Boesánatot kérek közös nézetünkről tett kijelentésemért, ebben már mégsem értek egyet a gróf urral.

Szemfüles.

Nyelve mindenütt tömör, erős, megfelel a népies tárgyaknak, minők Szomor Dani s a Gyilkos harang is.

A mint látnivaló, nem óhajtjuk Kiss balladait más irányban vizsgálni, mint a melyet Greguss idézett szavai kijelölnek. Kiss e balladákban igazán nemzeti költő, magyar szellemben magyar alakokat tárgyal, a tragikus magvat nem mindig egyenlő erővel fejt ki, de mindenesetre avatott kezű művelője a műfajnak.

Kijelöli Greguss az idézett helyen a gáncsolni való irányt is. „Kozmopolita jellemű balladákkal csak oly helyzetnél boldogulhatni, mely maga is hasonló jellemű“, mondja odább, mihez mi, per analogiam hozzáfűzhetjük: zsidó jellemű balladákkal csak oly nemzetnél boldogulhatni, mely maga is zsidó jellemű!...

Említettük már, hogy nem akarjuk Kiss érdemeit kisebbiteni, de mivel olyan nagy a vásári lárna, melyet a zsidóballadák mellett csapnak, kénytelenek vagyunk a nemzetiség szempontjából elítélni őket. Nálunk a zsidó nemcsak vallást, hanem szeparált nemzetiséget is jelent, s ezt maguk a zsidók akarják sajátban, életben, mindenütt. Tehát a zsidóval beoltott magyar ballada a levegőben nyugszik, nincs meg a realis alapja. Csak el kell ovasni ezeket, kiviláglik a mondanivalónk igazsága. Van hennük, a Simon Judit címűt kivéve, valami kontraszt, mely talán onnan ered, hogy a költő

UJDONSÁGOK.

Márczius 15.

Elmult a szabadság ünnepe, legszebb napja az ibolyanyitó tavasznak. Leróttuk az emlékező adóját. Meghallgattuk a nap jelentőségét fejtegető beszédeket, földobogott szívünk a „Talpra magyar“ igéin, s bizonyos számú poharak kiürítése után konstatáltuk, hogy „Rég veri már a magyart a Teremtő.“

A hazafini érzésnek ennyi megnyilatkozása kevés ugyan ahhoz, hogy a kietlen idők folyását megváltoztassa, de azért szükséges ez és nem hiábavaló. Mikor a jelen képe szürke és vigasztalan, jó néha földézni a dicsőséges példájú multat, hogy megerősítsük szívünket a nagy idők tanulságaival.

Városunk polgársága ez idén is a szokott kegyelettel ünnepelte márczius idusát. Az ünnepek középpontja a függetlenségi kör volt, hol Kalocsay Alán, Székesfehérvár orsz. képviselője is megjelent. Némi kedvetlenséget okozott ugyan az érdeklődés csekély volta, de ennek oka nem annyira az elvtársak részvétlenségében, mint inkább abban a körülményben keresendő, hogy ugyanez időben több helyen rendeztek márcziusi ünnepélyt. De a kik ott voltak, kétségkívül jól érezték magukat és mindnyájan gyönyörűséggel hallgatták Kalocsaynak valóban remek, költői szárnyalású beszédét, melyben a nap jelentőségét fejtegette.

Kalocsay, ki egyébként is egyik legrokonszenvesebb alakja a függetlenségi pártnak, a maga ideális lelkét tárta ki ebben a beszédben a figyelmes hallgatóság előtt. Nem politikai dikció volt ez, hanem a nemzet történetének, küzdelméinek és mártírságának dicsőítése, bevonva a költészet sugaras színeivel. Olyan szívesen elhallgatnánk itthon, akárhányszor, egyéb alkalmakkor is ezt a poéta lelkű embert, hiszen ugy sem talál elég dolgot odafent. Zabot nem szállít, vasutat nem épít és a bankokkal is aligha törődik, mint a többi osztályos társai

igaz magyar balladai meséket szerzett, kikergette belőlük a magyar alakokat s a szerepeket kiosztotta zsidóknak.

Például a szegény Árje históriája. Agyonverték a zsványok s hiába várják haza édes anyja meg a jegyese. A motivum nemzeti volna a népeletről, az alakok zsidók, s természetesen a körülményekre is rátelepszik ez a színezet. Furcsa olvasnunk ilyeneket a magyar balladában:

— Özveggy asszony azalatt terít nyakra-főre Sokfonatu kalácsot tesz az asztalfőre.

Gyertyút is gyújt három szálát, mosdó vizet készít, Így várja be péntek este az ő szemefényit.

Vagy:

Barna Eszter éjhaját tekeri csomóba Ágya szélén elméláz, sok a gondolója, Habnyakáról leoldja a fekete gyöngy klárist, Megolvassa és mosolyog — lakodalmat számít.

Igazán izetlen czafrang a népies vonás ezen a zsidólánynon, mert Barna Eszter = Braun Eszter.

A szép Batóné is ebbe az osztályba tartozik.

— Hosszu napra gyűlnek, gyűlnek, gyülekeznek, Halottas ruhába zsidók öltözködnek, . . .

Igy kezdődik az ő balladája, ki, mivel házasságtörő csábítására a „deli“ Jónás zsidó mindjárt nem állott rá, hálóba csalja és férjével megöleti a zsidót, magát meg a törvény kezeibe

a honatyaság nehéz terheiben. Velük megy alkalmazottán Segesvárra, Aradra s míg a többiek talán inkompatibilitási eseteket latolgtatnak a martírok bitófáinak helyén, vagy a virággal benőtt csatamezőn, ő titkon félrevonul a társaságtól, és verseket ír a hazáról, a vértanukról. . . Szépek és mindenekfelett szívhez szólók ezek a rigmusok, de az ilyesmivel manapság nem lehet politikai karriert csinálni. Szinte sajnáljuk ezt a kedves poetát ott a csúf politikusok közt látni, mivel hogy annyira elütött tőlük.

Voltaképen a márcziusi beszédjéről kellett volna valamit mondanunk, a helyett, hogy a tulajdon személyére fordítottuk a szót, de ezt már csak azért sem tesszük. Meg kellett volna hallgatni tisztelt elv- és polgártársak! Mert lehetetlen, hogy föl ne gyűjtött volna minden magyar szívet az a rajongó lelkesedés, mely a szavakból kisugárzott — pedig az ugyan elkelne közöttünk.

Az ünnepély szépségét nagyban emelte a meghívott öreg honvédek jelenléte, kik — számra huszonketten — a szomszéd szobában szórakoztak. Régi pártfogójuk, Sigray Gyula törvényszéki jegyző kezdeményezésére egy kis összegeket gyűjtöttek nekik s abból megvendégelték az öreg vitézeket, a főnmaradó, mintegy ötven koronát pedig a vacsora után kiosztották közöttük. A kiosztás előtt Kalocsay Alán gyönyörű beszédben üdvözölte őket, dicsőítvén az áldozatot, melyet a hazáért és a szabadságért hoztak ötvenkét év előtt. A megható jelenet könnyet csalt a jelenlevők szeméibe.

Itt nyugtázzuk és egyuttal az öreg honvédek köszönését tolmácsolva, közöljük az adományokat, a mint a hozzánk beküldött iven következnek:

Hazai biztosító-társaság igazgatósága (a Fejérmegyei Napló utján) 10 korona. Dr. Saára Gyula 4 korona. Sigray Gyula, Dr. Csöppentzky Mihály, Dr. Say Viktor, Galambos István, Id. Almássy János, Illés Károly, Pápay Nándor, Németh Imre, Dr. Fiáth György, Br. Salamon Mihály, Mányay Mihály, Dr. Hattyuffy Dezső,

adja. A ki csak egyszer gondolja meg népünk erkölcsi iszonyodását a zsidótól. Lélektani lehetlenségnek tartja ezt a mesét. A balladákban nemzeti vonások töredékei rejlenek, ez tehát valóságos támadás lehetetlen voltával nemzeti költésünk ellen.

Kiss kötetének mind a három részét volt alkalmunk többé-kevésbé megvizsgálni. Ha összegezzük az eddig mondottakat, kissé világosabb lesz a kép.

Érthetetlen buskomorságának nem jelhelhetünk ki más alapot, mint a gondolatot, hogy nem értik meg, vagy pedig zsidó voltát, meg az e miatt elszenvedett üldözéseket. A varrógép meséje bizonyítja, hogy vannak lelkének szépen szóló, derűs hangjai is, de épen a nagy ingadozás közöttük mutatja valaminek hiányát, a mi sokat megmagyaráz.

Ez a valami az önálló, szilárd alapokra fektetett világnézet, a maga kezén-lábján járó életfilozófia. A szellemi költészetben senki se keres bölcseséget, a komolyabb szavú lanttól tanítást várunk. A költő magába mélyedve szemléli az élet folyását, kisebb-nagyobb kérdéseken tépelődik, tépelődései értékét lelke tartalma adja meg, mely a nemes reflexiókban nyilvánul. Ez a hiány az a rémitő üresség, melytől az újabb költészet kong.

Kissnek reflexói nincsenek, a magvak hiányoznak költészetéből. Azért mester ő ott, a

Kenessey Gyula, Dr. Kövessy István 2—2 korona. N. N., Dr. Borchert J., Dr. Löwy Károly, Balog Ferencz bíró, Mayerhofer F. bíró, Sobár Béla, Szakolczay Lajos, Jakabi József, Kováts Ferkó, Kiss Mihály, Zilzer Manó, Trummer Sándor, Székfü Ignác, Pásztori Sándor, Molnár József, Prokopius Pál, Nagy József, ifj. Schmetzer Nándor, ifj. Almássy János, Dr. Schlama-dinger Jenő, Klökner József, Csapó István, Fűzy A., Dr. Huszár Adolf, Bottka Zoltán, Tóth Artúr, Peék Gyula, Kégl Miklós, Bilkey Ferencz, Jelinek A. Scheirich A., N. N., Dr. Bierbauer V., Chay A., Flits Miklós, Töltényi Antal, özv. Udvardy Jánosné, Lipsey Lajos, Dr. Kégl Károly; Scherer Kamil, Schier Gyula 1—1 koronát. Egy asztal 1 kor. 20 fill. N. N. 70 fill. Greizinger Márton 40 fill. Összesen 85 korona 30 fillér.

Az „Ev. ref. dalegyesület“ a Tremkő-féle vendéglőben tartotta meg a márcziusi napok 52. évfordulóját, nagyszámú közönség jelenlétében. Az ünnepélyt a dalárda nyitotta meg a „Hymnus“ elénklésével, utána Lipsey Lajos városi I. aljegyző tartott nagyhatalú rapsodikus beszédet a lefolyt szabadságharczról. A „Szózat“ elénklése után Hajdú Dezső szavalta el Ábrányi Emil „Kossuth sirja“ című gyönyörű költeményét, majd a dalárda a „Talpra magyar“ énekelte el, mivel a szép kis ünnepély véget ért. Vacsora közben felköszöntöket mondotak: Kelti József az ünnepély rendezőire, dr. Gyórfy Zoltán a hölgyekre, Szabó Balos András az ifjúságra, Lipsey Lajos, Raics Demeter gör. kat. lelkészre és a hitfelekezetek egyetértésére. Raics Demeter a fiatalásra, Gyórfy József a megjelenő hölgyekre stb. A vacsorát tánc követte, mely egészen a korai hajnali órákig tartott.

A técfárosi olvasókörben tartott társasvacsorán mintegy hetvenen vettek részt. Az ünnepi beszédet Tury Antal tartotta.

A déli vasúti műhely dalegyülete és a felsővárosi olvasókör ma este tart márcziusi ünnepélyt.

— Kinevezések. A belügyminiszter Mersich Géza érdi h. jegyzőt és Molnár Imre sárbogárdi s.-jegyzőt helyettes anyakönyvvezetővé nevezte ki.

A „Székesfehérvári és fejérmegyei rabsegélyző-egylet“ folyó évi márczius hó 23-án d. u. 3 órakor a kir. törvényszék főtárgyalási termében

hol elbeszélni kell, a hol alakítható meséje van, a hol leírnia kell, azért mestere a finom megfigyeléseknek. Néha akad egy-egy kérdés a tollára, már gondolkozni kezd rajta, de mintha megunná, maga is kérdéssel végzi. Így elmélkedik a modern életboldogságról is; csak a kérdést állítja fel:

„Hamarabb nyomba érünk-e vajjon, Mert kergetünk vágány és villanyon Levegőgömbben, tengerár alatt Czel s ideál: boldogság, fégedet? — A sphynx hallgat és én tovább megyek.“ Így a képzelt utazásban is.

Van valami, a mi pótolni akarja újabb a gondolatokat. Vannak felborzalt üstökű ifjú úriások, kik marékall tépik a hurokat s a csengő-bongó rimokban modern szölamokkal udvarolnak a Múzsáknak. Ezeknek tán még megbocsátunk, de megállapodott költőtől nem akarunk villanynyal, meg közzémmel telített költészetet. Mintha az új, az istenített természettudományok még a Helikon berkeibe is bejutottak volna, többé nem csalogány énekel, hanem a telefon kagylója, a Múzsák nem ligetekben, hanem villamos kocsikon székelnek; az energia, hő, atomok, megannyi szabadalmazott költői eszmék. Csak még a matematikai képletek hiányoznak.

(Vége köv.)

tartja rendes évi közgyűlését a következő tárgyszorozattal: 1. Az igazgató-választmány 1899. évi működéséről szóló igazgató-választmányi és számvizsgáló-bizottsági jelentések, valamint a számvizsgáló-bizottság lemondása feletti határozat hozatal. 2. Elnök, alelnök és az igazgató-választmány (20 tag) választása. 3. Három tagú számvizsgáló-bizottság választása. 4. Esetleges indítványok. Székesfejervárott, 1900. évi márczius hó 16-án. Molnár Jenő, titkár. Daróczy István, elnök.

— **Adományozás.** Jakab József polgártársunk, kinek a palotai-utcában levő láza a minap éjszaka leégett, a székesfejervári önk. tüzoltóegylet pénztárának 20, a parancsnoksági pénztárnak pedig 10 koronát adományozott.

— **A sorozás.** A sárbogárdi járásban a sorozás a mai nappal megkezdődött és tart e hó 22-ig. Sorozásra kerül az I. korosztályból 455, a II.-ből 140, a III.-ból 121, összesen 716. Az adonyi járásban f. hó 24-től 29-ig sorozásra kerül az I. korosztályból 398, a II.-ből 118, a III.-ból 90, összesen 606. A vadi járásban f. hó 31-től április 6-ig I. korosztályból 544, II. 238, III. 166, összesen 948. A moóri járásban április 9-től 19-ig az I. korosztályból 346, II. 219, III. 126, összesen 691; végül a székesfejervári járásban április 20-tól 26-ig az I. korosztályból 634, II. 233, III. 154, összesen 1021. A sorozó bizottság elnöke Huszár Agoston alispán, sorozó orvos a törvényhatóság részéről dr. Varga Zsigmond m. tiszti főorvos, helyettes elnök Szűts Artur főjegyző. Mindkét elnök akadályoztatása esetén: a székesfejervári és a moóri járásban Balassa Sándor tb. m. főjegyző, a vadiban Végh János m. biz. tag, a sárbogárdiban Koller Tivadar m. biz. tag, a adonyiban dr. Paizs Gyula m. biz. tag. A katonaság részéről elnök Cimpoca Mihály őrnagy, sorozó tiszti Say Rudolf főhadnagy. A t. főorvost akadályoztatása esetén az egyes járásokban a következők helyettesítik: Székesfejervárott dr. Révy Ferencz, Moórton dr. Szauer György, Sárbogárdon dr. Krausz Adolf, Vaálon dr. Schlezinger Mór, Adonyban dr. Károlyi Gyula járási orvosok. A sorozásnál jelenlevő bizalmi férfiakat minden járásban az illető főszolgabíró jelöli ki. A sorozás a fönt kitüntetett napokon délelőtti 9, esetleg 8 óratól d. u. 2 óráig tartatik.

— **Halálozások.** Komáromy József ercsii jegyző, megyebizottsági tag, tegnap Eresiben ellunyt. — Gerő Viktor főrealiskolai tanár, ki nekány nappal ezelőtt egy budapesti fogadóban föbelötte magát, tegnap hajnalban meghalt. Holnap délelőtt temetik.

— **Meglopta a feleségét.** Rozmán Mihály lovaszerényi lakos e hó 12-én ellopódzott a tőle elváltan élő felesége lakására a ott mintegy 50 korona értékű ingóságát, többek között egy zsebórát, evőszert, készpénzt és egyebeket összehalmozva, megszökött a faluból. Az esetről értesített csendőrség kinyomozta, hogy az álnok férj Budapest felé vette útját. Elfogatása iránt megtették a szükséges intézkedéseket.

— **Közönet nyilvánítás.** A Fejérmegyei Takarékpénztár f. évi február hó 25-én tartott közgyűlése a szent Istvánról címzett temetkezési társulat részére 30 koronát utalványozott, mely kegyes adományért a temetkezési társulat nevében hálás köszönetét nyilvánítja a temetkezési társulat elnöké.

— **A vaskartell munkában.** A magyar vaskartell megkezdette működését. — A gyárak ugyanis tudatták vevőikkel, hogy a rudvas árárt márczius 15-iktől kezdve egy koronával felemelték. Ebből arra következtetettünk, hogy a bécsi tárgyalások mégis sikerre vezettek s hogy az osztrák vaskartell máris szövetkezett a magyarral s most együtt folytatják a hadjáratukat a fogyasztók ellen. Ha az egyesülés tényleg létrejött, akkor az áremelés csak a kezdetek kezdete s ma még egyáltalán nem lehet tudni, hogy a vasnak mindenható urai tulajdonképpen hol akarnak megállni?

— **A fővárosi 1848—49-i és Kossuth múzeumról.** Az 1848—49-i hős honvédeink, vértanúink és Kossuth apánk emléktárgyainak muzeuma a nemzet kegyeletnek legszebb temploma és legjobb iskolája a szent hazaszeretnek. Háromezer-nél több emléktárgy: sok száz olajfestésű csatakép és arckép, több ezerre menő nyomtatott képek és proklamációk, az ellenségtől elvett zászlók, honvédruhák, Kossuthnak csaknem összes torinói, butorai, a világ minden részéből összegyűjtött ezernél többféle Kossuth-képek, kéziratai stb. képezik a budapesti 1848—49. emlékek gazdag muzeumát. Ennek a hazafias intézménynek a pénzügyminiszterium okmánybélyeg mentességet adott és a kereskedelmi miniszterium megengedte a muzeum kiadványainak szétküldéséhez a hírlapbélyegek használatát. A magyar hazafiság, vitézség és vértanúság valódi templomának, a fővárosi 1848—49-i muzeumunknak főtartói a muzeum könyv-, hangjegy- és képkönyvtárainak állandó vevői. — **A fővárosi 1848—49-i muzeumunk megalapítása óta a legbecselesebb és legérdekesebb kiadványa a muzeumunk most jelenik meg.** A magyar nemzet díszének, a mi dicső Kossuth apánknak 1848—49-i arcképét aadja ki a fővárosi 1848—49-i muzeum, hazánk jobbainak ajánlván ezt a remek fénykép-ut. leghívebb életnagy arcképet. Barabás, Marasztomi és több jeles művészrajzoló litografálták 1849-ben Kossuthnak életnagy képét, azonban ezek, a ma már csak ritkán látható képek nem élethűek. E képekből még halvány fogalmat sem nyerhetünk arról, hogy minő nagyszerű, fénséges és rokokoszerves arca volt Kossuthnak. A mi most kiadott képünk Kossuthnak számos egykorú Daguerrotyppei és fényképei nyomán készült. — Kossuth nővérének utmutatása és Kossuth Ferencnek. — valamint több jeles festőművészeinknek közreműködése mellett. — **Több évi utánjárás és sok áldozatok árán most kiadott képkönyv Kossuthnak egyetlen legfőbbétehető életnagy képe.** E remek és nagybecsű képek muzeumunk érdekében való megvételét melegen ajánljuk hazafiság tekintetében legjobb községeknek, kaszinóink, olvasóköreink, egyleteink és minden jó magyarnak pártfogásába, 3 frt 40 kr. esekély árárt. E képnek bolti ára 5 frt és 50 kr., vagyis 11 korona lesz. Minden igazi jó magyarnak, — ha módjában áll — szent kötelessége támogatni a fővárosi legnagyobb 1848—49-i muzeumot, midőn a jeles fővárosi tanácsa muzeumunknak eddig birt helyiségét elvette, míg a németh Göthe muzeumnak ingyenes díshelyiséget adott a derék fővárosban. Az 1848—49-i dicső napoknak a most mult ötvenéves jubileum alkalmából ma nincsen nagyobb szerű emléke mint az 1848—49-i és Kossuth-muzeum, amelynek hazafias főtartóihoz, kiadványaink vevőikhez fordulunk, tudatván, hogy a hősök és vértanúk a Pantheonának létezése megszűnnék, ha orszagunk jobbait nem támogatják azt. Budapest, 1900. márczius hó. Hazafias tisztelettel *Krivácsy József*, 1848—49-i honvéd tüzérezredes, Komárom várának v. tüzéparancsnoka, *gróf Kreith Béla*, az 1848—49-i Kossuth muzeum alapítója.

— **Házalás a czukorkával.** Több fővárosi czukorkagyáros engedelmet kért a kereskedelmi minisztertől, hogy az utczákon árulhassanak czukorkákat. A miniszter értesítette a főváros tanácsát, hogy a kérelmet elutasította. Különben is a házalásról szóló törvény a czukorkával való házalást nem engedi meg, de meg közegészségi és rendőri szempontok is tiltalmassá teszik ezt a házalást. Mint értesültünk, a belügyminiszterilegközelebb fogják kibocsátani a törvényhatóságokhoz a szigorú rendeletet, mely eltiltja végképpen az efféle ambuláns czukorka üzleteket. Vidéki városokban senki sem gondolt ugy sem ezekkel az árusokkal, akik igen gyakran mérges anilin festéket használnak föl gyártmányaikhoz.

— **Gazdáink figyelmebe.** A Boni-féle két-tengelyű eketaligák gyártási jogát, mint értesültünk, a szab. osztr. magy. államvasutársaság, magyar bányái, hutái és uradalmainak vezérigazgatósága megszerezte a feltalálóktól, Mandel Eduárd és Társai nyirbátori gyárosoktól. — Szakértők és gazdák ezen eketaligák kitünő tulajdonságainál fogva az eddigi külföldről importált gyenge alkotású taligák fölé helyezik és így e

magyar találmány hivatva lesz nemcsak e czikk behozatalát ezután meggátolni, de tekintettel az osztr. magy. államvasutársaság nagy kiterjedésű üzletkörére, hihetőleg sikerülni fog e czikkben megfelelő kivittelt is létesíteni s ezzel a nemzeti vagyont gyarapítani. A m. kir. államvasutak gépgyárának vezérigazgatóságánál (Budapest, Váci-kört 32. sz.) mindenkor kaphatók.

Irodalom.

— **Jogi ismeretek.** Tankönyv a felső kereskedelmi iskolák használatára, írta: Dr. Schlaming J. ügyvéd, a jogi ismeretek tanára a székesfejervári kereskedelmi akadémián. Egy 236 oldalra terjedő könyv viseli e címet; szerzője a helybeli ügyvédi kar egyik tehetséges és ambíciózus fiatal tagja. A könyv a kereskedelmi akadémia hallgatói számára készült és a tanterv által előírt jogi dolgokkal foglalkozik. A tanterv a kereskedelmi és váltójogra fekteti a fősúlyt mint a melynek kérdései a leggyakrabban szerepelnek a kereskedői világban, ámde ennek teljes megértéséhez első sorban is megkivántatik a jogi alapfogalmak ismerete. A kereskedelmi akadémia tanulói minden előzetes jogi ismeret nélkül lépnek az intézetbe tehát a jogi oktatás a legelső lépésön kell kezdeni magán a jog defínióján s így folyta. ni lépésről lépésre; megvilágítani a jog különböző felosztásait, azokat több vonásaikban röviden megismertetni s csak ezután lehet rátérni a tulajdonképeni anyagra, a kereskedelmi és váltójogra. Mindezt egy rövid tankönyv keretében össze foglalni nehéz feladat. Tankönyveinknek csaknem általános hibája, hogy terjedősek s ennek folytán áttekintésük igen nehéz, sőt ehhez nem ritkán még hozzájárul nehézség nyelvezetük is, s így czéljoknak éppen nem felelnek meg jól. A jelen munka szerzője tisztában volt czéljával s tudta, hogy a tankönyvnek rövidnek, könnyű stílussal bírónak de e mellett világosnak, precíznek és rendszeresnek kell lennie. Ezen szempontokra ügyelve írta munkáját, melynek első könyvében az általános jogi ismereteket tárgyalja. Egyenkint fejtegeti a dologi, kötelmi, családi és öröklési jogot, majd a közjogi alapfogalmak alatt szól a törvényhozó, végrehajtó és bírói hatalom szervezetéről és eljárásáról röviden, kerülve minden feleslegeset, de érthetően, világosan. A második könyv a kereskedelmi joggal foglalkozik. A kereskedőkről, az üzletről, a kereskedelmi társaságok szervezetéről, jogairól és kötelelességeiről, majd a kereskedelmi ügyletekről szerzetünk magunknak ismereteket e részről. A harmadik és talán a legüzetesebb könyv a váltójogot foglalja magában; szól először magáról a váltóról, majd áttér a különös váltójogra s a váltó összes kellékeivel és a belőle származó jogviszonyokkal ismert meg bennünket. Mint negyedik könyvet a kereskedelem körébe vágó egyes fontosabb törvények ismertetését találjuk még a munkában. A munka nyelvezete könnyű, meghatározásai szabatosak világosak és rövidek, beosztása rendszeres és az egész anyagról tiszta könnyű áttekintést nyújt, a mi a tanulásban igen fontos és nagy könnyedségre szolgál. A szerző a maga elé tűzött czélt és feladatot a legsikeresebben oldotta meg, a mi csak azt bizonyítja, hogy a jogi ismeretek tanítása jó és szakavatott kezekre van bízva dr. Schlaming J. Jenőnél; a tanuló ifjúság pedig örülhet a könyv megjelenésének, mert így igen megfelelő jó és könnyen megértető tankönyv birtokába fog jutni.

— Az 1900-ki szentévre vonatkozóan a Szt. István-Társulat kiadásában újabban ismét három könyvecske látott napvilágot. Az egyiknek czíme: Örömszentendő azaz Nagy jubileumi bucsu az 1900-iki szentévből. Alkalmoszerű tanítások és áhitatos könyörgések gyűjteménye, amely az esztergomi egyházi főhatóság engedelmével jelent meg. Százízennyeg oldalán át röviden foglalja közre a szt. év történetével, nyerhető bucsukkal, számos alkalmoszerű imával szolgálva az egész; valamint a következő 1901-ki eszterdőre, a melyre előreláthatólag ki lesznek terjesztve mindazon bucsuk és kegyelmek, melyek 1900-ban csak Rómában nyerherők meg. A díszesen kiállított füzetnek ára 40 fillér, s kívánatos, hogy ugy 1900-ban, mint 1901-ben minél több hívőnek jusson a kezébe. — A másik kiadvány czíme, mely mint ilyen a 159-ik a népiratkák között: Római zarándok könyv. A magyar ember utmutatója az örök városban. Irta Vetési. Alig 62 oldalon röviden és népszerűen ismerteti az örök várost, minden tekintetben fölvilágosításokkal szolgálván Rómába törekvő honfitársainknak. Fölötte használhatóvá teszi a füzetet a hozzáismertelt kis magyar-olasz szótár, a mely a legszükségesebb szavakat tartalmazza, kiírva magyaros helyesírással. Nélkülözhetetlen segédkönyve lesz ez római zarándokainknak, akak vagy 1900-ban, vagy később bármikor keresik fel az örök várost. A füzet ára 24 fill. Mithogy pedig a szent eszterdőben nemcsak az örök városba, de Nagy-Mária-Cellbe is nagyobb számmal indulnak hazánkából a zarándoklatok, a Szent István-Társulat népiratkái között (161. sz.) kiadta Novák Lajos kitűnő munkáját melynek czíme: Nagy-Mária-Cell rövid története és ismertetése. E számos képpel díszített csinos könyvecske közli Nagy-Mária-Cell történetét, ismerteti

a templomot a kincstárt és a Mária-Cellbe vezető utirányokat s ezen kívül számos igen szép imát és szent éneket tartalmaz. Ára 24 fillér. Mindhárom könyvecske megrendelhető a Szent István-Társulatnál: Budapest VIII. Szentkirályi utca 28. szám.

— Husvéttra s bármely ünnepi alkalomra igen megfelelő ajándékkönyvek Spillmann József Jézustársasági atyának fordításomban megjelent következő, igen érdekes történeti regényei: 1. *Bátran és Híven.* Egy gárdatiszt emlékiratai XVI. Lajos svájcei ezredéből. Két kötet 572 lap. Ára füzve 2 ft 50 kr., egy díszes vászonkötésben 3 ft. 2. *A Wacindoni Csodavilág.* Történeti regény Stuart Mária utolsó évéből. Két kötet, 572 lap. Ára füzve 2 ft 50 kr., egy díszes vászonkötésben 3 ft. A föl. papságnak mindkét művet erga sacra is küldhetem, és pedig füzve mind-egyik mű 9 sacr., kötve mindegyik külön 11 sacr. Alkalmos ajándékkönyv „Nagyobb és kisebb Mifordítások” czimű kiadványom is. Nevelő és tanintézetek vezetőinek mind e műveket különösen ajánlhatom. Megrendelhető alulírott nál. Az előfizetési pénzek beküldését előre kérem, az intencziókat azonnal kijelölhetem a könyveket bémertve küldöm Patzner István, áldozópap, főgymn. tanár, a Szt. István-Társulat Tud. és Irod. Osztályának tagja, Temesvár, szeminárium.

Felölös szerkesztő: Chay Antal.

Eladó ház és funtas!

Apácza-utczában levő 18. szám alatti ház és 20. szám alatti funtas minden órán szabad kézből eladó.

Tudakozódni lehet: Tóváros, Horváth István-utca 14. szám alatt.

HIRDETÉSEK
felvételnek
kiadóhivatalunkban
jutányos áron

!!! NEM HULL A HAJ, NINCS TÖBBÉ KOPASZ EMBER !!!

Szenzációt kelt a gyógyfűkivonatom, melyet évek hosszú során át tanulmányoztam, hogy mikép lehessen meggátolni a megkopaszodást.

EXIKÁTOR

1 üveg ára 2 kor. 40 fillér.

Kapható gyógyszerárakban és mindennemű illat- és piperecik-kereskedésben.

Főraktár: TÜRÖK JÓZSEF gyógyszerára. Király-utca 12. sz.

Erdélyi főraktár és vezérképviselőség: GÖTH GYULA, illat- és piperecikk nagykereskedőnél, Gyulafehérvár-Főter.

Vidéki megrendeléseket utánvétellel azonnal eszközöl:

Egyedüli készítő és szjéjlküldési raktára: DOBÉ NÁNDOR uri, női és színházi fodrász Budapest, Nefelejts-utca 27. sz

A m. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöksége

Budapest, Váci-körút 32. szám.

Ajánlja a magy. kir. államvasutak gépgyárában készült gőzcséplő készleteit, „Millenium” legújabb szerkezetű: fűkaszálo-, marokrakó- és kévekötő aratógépeit, melyek fölönyei: *préselt aczéllemez-alkatrészek, jó és könnyen hozzáférhető, elpusztíthatatlan szerkezet,* továbbá: a szab. osztrák-magyar államvasutttársaság resiczai mezőgazdasági gépgyárában készült 3, 3 1/2 és 4 löerejű gőzcséplő-készleteit. Sack-rendszerű, aczelöntésű ekefüvel ellátott ekéit, „Boni”-féle kéttengelyű eketalyigáit, járgányos cséplő-készleteit, szecsharigóit és egyéb mezőgazdasági eszközeit.

FIGYELMEZTETÉS! Ezenel közlirre tesszük, hogy az összes ügynökeinktől, legyenek azok akár helyi ügynökök, akár utazó ügynökök, az eddig birt meghatalmazásokat f. évi január hó 31-ével megvontuk és azokat ezenel hatálytalanoknak nyilvánítjuk. Nevünkben és megbízásunkból tehát esakis azok járhatnak el, a kik 1900. február hó 1-e után kelt és általunk aláirt megbízással bírnak és csupán oly jogkörrel, a melyre ezen írásbeli megbízás kiterjed. Nehogy a közönség tévutra vezetessék és nehogy nevünkkel visszaélésnek történhessenek, felkérjük mindazokat, kik velünk üzleti összeköttetésbe lépni óhajtanak, hogy mindenkitől, a ki nevünkben eljár, írásbeli meghatalmazásának felmutatását kérjük s abba betekintést tenni sziveskedjenek.

A MAGY. KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE.

Nyomatott Debrecenyi Gyula könyvnyomdájában Székesfehérvárott, Iskola-u. 4. sz.